

इलाम नगरपालिका स्थानीय राजपत्र

खण्ड : ६

सङ्ख्या : ८

मिति : २०७९/१२/२९

भाग २

प्रमाणित मिति :- २०७९/१२/२९

कृषि तथा पशुपंक्षी सम्बन्धी सेवा मापदण्ड, २०७९

प्रस्तावना:

पशु/ कृषि उत्पादन क्षेत्रलाई निर्वाहमुखीवाट व्यवसायीकरणमा परिणत गर्न र तिव्रतर लगानी विस्तार गरी समग्र व्यवसायलाई नै प्रतिस्पर्धी बनाउन आवश्यक छ । यसका लागि पशुपंक्षी तथा कृषिको उत्पादन प्रशोधन तथा बजारीकरण गरि कृषकलाई थप बढि प्रतिस्पर्धी बनाउनको लागि प्रदान गरिने थप सहयोग तथा कार्यक्रमलाई अझ बढि प्रभावकारी एवं पारदर्शी रूपमा लक्षित बर्गसम्म पुर्याउन र पशु कृषि व्यवसायलाई आर्थिक उपार्जन, स्वरोजगार प्रवर्द्धन एवं गरिवी न्युनिकरणको माध्यमबाट राष्ट्रिय अर्थ व्यवस्थामा ठोस योगदान पुर्याउनुको साथै बढ्दो बैदेशिक पलायनलाई निरुत्साहित गरि यस नगरपालिकामा कृषि तथा पशुपालन व्यवसायको माध्यमबाट हाम्रो नारा "आत्मनिर्भर, एकताबद्ध र समृद्ध नगरको निर्माण, इलाम नगरपालिका नगरवासीको पहिचान"लाई सफल पार्नुको साथै यस नगरपालिकाको विभिन्न निति तथा कार्यक्रमलाई सहज, सरल, पारदर्शी र प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा १०२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नगरपालिकाले यो मापदण्ड जारी गरेको छ ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यो मापदण्डको नाम " कृषि तथा पशुपंक्षी सम्बन्धी सेवा मापदण्ड, २०७९" रहेको छ ।

(२) यो मापदण्ड नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत भएको मितिबाट लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा,

क) "नगरपालिका" भन्नाले इलाम नगरपालिकालाई सम्झनु पर्दछ ।

ख) "कार्यालय" भन्नाले इलाम नगर कार्यपालिकाको कार्यालयलाई सम्झनु पर्दछ ।

ग) "शाखा" भन्नाले आर्थिक विकास शाखा सम्झनु पर्दछ ।

घ) "सेवा केन्द्र" भन्नाले कृषि तथा पशु सेवा केन्द्रलाई सम्झनु पर्दछ ।

च) "मापदण्ड" भन्नाले कृषि तथा पशुपंक्षी सम्बन्धी सेवा मापदण्ड, २०७९ लाई सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद २
पशुपंक्षीको बिशिष्टिकृत प्राविधिक मापदण्ड

(क) पशुपंक्षीको प्राविधिक मापदण्ड

१. चल्ला (Dual Purpose)

क) चल्ला उन्नत जातको अस्ट्रोलोप, न्यू ह्याम्पसायर वा दुवै जातको क्रस चल्ला हुनुपर्ने ।

ख) सरकारी फार्म वा सरकारी फार्मको प्रत्यक्ष निगरानीमा ब्रुडर कृषकले हुर्काएको हुनुपर्ने

ग) हुर्काइएका चल्लालाई बवश्यक खोप लगाई सकेको हुनुपर्नेछ ।

घ) ब्रुडिङ गर्दा चार हप्ता हुर्काइएका चल्लाको लागि ५ प्रतिशत मृत्युदर र आठ हप्ता हुर्काइएका चल्लाको लागि १० प्रतिशत मृत्युदर भन्दा बढि हुनेछैन ।

२. चल्ला (Commercial Layers)

क) हाइलाइन, इसाब्राउन एवं ल्होमेन जातका चल्ला हुनुपर्ने ।

ख) भालेको संख्या दुई प्रतिशत भन्दा बढि भएमा सम्बन्धित संस्थाले क्षतिपुर्ति दिनुपर्नेछ ।

ग) ढुवानी मृत्युदर वापत दुई प्रतिशत बढि पोथी चल्ला दिनुपर्ने ।

घ) ब्रुडिङ गर्दा चार हप्ते हुर्काइएका चल्लाको लागि मृत्युदर पाँच प्रतिशत भन्दा बढि हुनेछैन ।

ङ) प्यारेण्ट स्टकलाई नेपालमा पाइने सबै रोग बिरुद्धको खोप लगाएको हुनुपर्नेछ ।

च) एक दिने चल्लामा मरेक्स रोग बिरुद्धको खोप लगाएको हुनुपर्नेछ ।

छ) एक दिने चल्लाको तौल कम्तिमा पैतिस ग्राम हुनुपर्नेछ साथै लुलो लंगडो तथा अन्य विकृति भएको चल्ला मान्य हुनेछैन ।

३. उन्नत गाई

क) ब्याएको तीन महिनासम्म दैनिक कम्तिमा दश लिटर दूध दिने हुनुपर्छ

ख) बढिमा दोस्रो बेत हुनुपर्नेछ

ग) कम्तिमा एक हजार छ सय पैसट्टि लिटर प्रतिवेत दुध उत्पादन क्षमता भएको हुनुपर्नेछ ।

४. उन्नत भैसी

क) ब्याएको तीन महिनासम्म दैनिक कम्तिमा आठ लिटर दध दिने हुनुपर्छ ।

ख) मुर्दा वा मुर्दा क्रस हुनुपर्नेछ ।

ग) बढिमा दोस्रो बेत हुनुपर्नेछ ।

घ) कम्तिमा एक हजार दुई सय साठि लिटर प्रतिवेत दुध उत्पादन क्षमता भएको हुनुपर्नेछ ।

५. प्रजनन योग्य राँगो

क) राँगो शुद्ध वा पचास देखि पचहत्तर प्रतिशत मुर्दा जातको हुनुपर्नेछ । जातअनुसारको जातीय गुण प्रष्ट देखिने हुनुपर्छ ।

ख) राँगोको माउ र बाबु असल गुणको साथै आमाको दुध उत्पादन प्रतिशत दुई हजार लिटर प्रतिवेत क्षमता भएको बाट जन्मेको हुनुपर्नेछ ।

ग) राँगोको उमेर ३.५ देखि ४ वर्ष वा दुई दाँत साटेको हुनुपर्नेछ ।

घ) राँगोको दुवै अण्डकोष राम्रोसँग झुण्डिएको विकसीत हुनुको साथै प्रजनन योग्य हुनुपर्नेछ ।

ङ) राँगो सरकारी फार्म वा ब्रिडर कृषकहरु तथा कृत्रिम गर्भाधानबाट उत्पादित हुनुपर्नेछ ।

६. प्रजनन योग्य साँढे

क) जर्सि जातको शुद्ध वा पचास देखि यस प्रतिशत सम्मको क्रस हुनुपर्नेछ । जात अनुसारको जातीय गुण प्रस्ट देखिने हुनु पर्छ ।

ख) साँढेको माउ र बाबु असल गुणको साथै आमाको दुध उत्पादन प्रतिशत दुई हजार लिटर प्रतिवेत क्षमता भएको बाट जन्मेको हुनुपर्नेछ ।

ग) साँढेको उमेर करिव २.५ देखि ३ वर्ष वा चार दाँत साटेको हुनुपर्नेछ ।

घ) साँढेको दुवै अण्डकोष राम्रोसँग झुण्डिएको विकसीत हुनुको साथै प्रजनन योग्य हुनुपर्नेछ ।

ङ) साँढे सरकारी फार्म वा ब्रिडर कृषकहरु तथा कृत्रिम गर्भाधानबाट उत्पादित हुनुपर्नेछ ।

७. प्रजनन योग्य थुमा

क) थुमा वितरण गर्दा स्थानिय जातसँगको क्रस वा स्थानिय जातको हुनुपर्नेछ ।

ख) थुमाको उमेर करिव १.५ वर्ष पुगेको हुनुपर्नेछ ।

ग) थुमाको दुवै अण्डकोष राम्रोसँग झुण्डिएको विकसीत हुनुको साथै चनाखो हुनुपर्नेछ

घ) थुमा उपलब्ध भएसम्म सरकारी फार्म वा ब्रिडर कृषकहरुबाट उत्पादित हुनुपर्नेछ

८. प्रजनन योग्य बाख्रा

क) कम्तिमा नौ महिना उमेर पुगेको वा अगाडीको दुईवटा स्थायी दाँत भएको हुनुपर्ने

ख) स्वस्थ र प्रजनन योग्य हुनुपर्नेछ ।

ग) दुई वा दुई भन्दा बढि पाठापाठी जन्माउन सक्ने हुनुपर्नेछ ।

घ) कल्चौँडो र थुनहरु मिलेको र पाठापाठी हुर्काउन सक्ने हुनुपर्नेछ ।

ङ) बाख्राको तौल कम्तिमा पन्ध्र किलो ग्राम हुनुपर्नेछ ।

च) लेकाली भेगको लागी सिन्हाल, मध्य पहाडको लागी खरी र तराईको लागी तराई बाख्रा हुनुपर्नेछ ।

छ) खरिद गरिने बाख्राको माउको जिउदो तौल कम्तिमा छबिस किलो ग्राम हुनुपर्नेछ र बाबुको जिउदो तौल तीस किलो ग्राम हुनुपर्नेछ ।

९. प्रजनन योग्य बोका

क) कम्तिमा १.५ वर्ष उमेर पुगेको वा अगाडीको दुईवटा स्थायी दाँत भएको हुनुपर्नेछ ।

ख) दुईवटा सन्तान जन्माएको आमाबाट जन्मेको बोका हुनुपर्नेछ ।

ग) प्रजनन क्षमता राम्रो भएको हुनुपर्नेछ ।

घ) अण्डकोष एकै प्रकार र आकारको भएको, स्वस्थ एवं तन्दरुस्ति हुनुपर्नेछ ।

ङ) खरिद गरिने बोकाको माउको तौल कम्तिमा छबिस किलो ग्राम र बाबुको तौल तीस किलोग्राम भएको हुनुपर्नेछ ।

च) १.५ वर्षमा कम्तिमा पच्चिस किलोग्राम तौल भएको हुनुपर्नेछ ।

छ) बोकाहरु स्थानिय उच्च गुणस्तर भएको (लेकाली भेगको लागी सिन्हाल, मध्य पहाडको लागी खरी र तराईको लागी तराई बोका) सबैभन्दा राम्रो ठहरेकोलाई मात्र प्रजननको लागी राख्नुपर्नेहुन्छ ।

ज) खरिद गर्ने बोका बथानको बाख्रासँग नातेदार सम्बन्ध नभएको हुनुपर्नेछ । झ) उन्नत बोकाको हकमा जातिय गुण प्रष्ट देखिएको हुनुपर्नेछ ।

।

१०. बंगुर

क) उन्नत जातको हुनुको साथै जातिय शुद्धता हुनुपर्नेछ ।

ख) बंगुरको कम्तिमा बाह्र वटा थुन हुनुपर्नेछ ।

ग) पाठापाठी हुर्काउने क्षमता भएको हुनुपर्नेछ ।

घ) बंगुरको उमेर कम्तिमा पैंचालिस दिन पुगेको हुनुपर्नेछ ।

ङ) हाडनाता प्रजननबाट जन्मेको पाठापाठी हुनुहुँदैन ।

च) बंगुर स्वस्थ निरोगी र फुर्तिलो भई राम्रो सँग दानापानीमा लागि सकेको हुनुपर्नेछ ।

छ) भाले बंगुरको अण्डकोषको आकार एकै प्रकारको मिलेको र विकसित भएको हुनुपर्नेछ ।

ज) एउटै माउ वा भालेबाट जन्मेका हुनुहुँदैन अर्थात भाले र पोथी बंगुर एक आपसमा नाता नपर्ने हुनुपर्नेछ ।

११. खरिद गरिएका पशुपंक्षीहरूको स्वास्थ्य प्रमाणपत्र अनिवार्य हुनुपर्नेछ ।

(ख) गोठ/ खोरको प्राविधिक मापदण्ड

१. गोठमा प्रति गाईभैसी चाहिने स्थान विवरण

विवरण	बन्द कोठा प्रणाली	अर्ध खुला प्रणाली	
		बन्द गोठको लागि	खुल्ला क्षेत्रको लागि
भुँईको क्षेत्रफल(बर्ग मिटर)	२.२ मिटर * १.२ मिटर	२.२ मिटर * १.२ मिटर	३.० मिटर * २.२ मिटर
नालीको चौडाई (सेन्टिमिटर)	३० सेन्टिमिटर	३० सेन्टिमिटर	३० सेन्टिमिटर
आहाराको लागि टुँडको	५२-६० सेन्टिमिटर	-	५२-६० सेन्टिमिटर
पानिको डुड	३० सेन्टिमिटर	-	१०-३० सेन्टिमिटर
बाटो (मानिस हिँड्ने)	१.५-३.० मिटर	-	१.५-३.० मिटर

नोट : दानापानीको गुँड पर्खालसित जोडेर समानान्तर हुनेगरी बनाउनु पर्दछ । गोठको कुल लम्बाई र चौडाई वस्तुको संख्याको आधारमा निर्माण गर्नुपर्दछ । गोठको मोहडा पहाडी भेगमा दक्षिण तथा तराई भेगमा उत्तरी मोहडा हुनुपर्दछ ।

२. बाख्रालाई आवश्यक पर्ने क्षेत्रफलको मापदण्ड

२.१ प्रति बाख्रा आवश्यक क्षेत्रफल

क्र.सं.	बाख्राको विभिन्न उमेर	खोर भित्रको क्षेत्रफल (वर्गमिटर प्रति बाख्रा)	प्याडकको क्षेत्रफल (वर्गमिटर प्रति बाख्रा)
१	४ महिना सम्मका पाठापाठी	०.२० देखि ०.३०	०.४० देखि ०.६०
२	४ देखि ९ महिना सम्मका पाठापाठी	०.६ देखि ०.७५	१.२० देखि १.५०
३	१० देखि १२ महिना सम्मका पठेग्रा	०.७५ देखि १.००	१.५० देखि २.००
४	थारा वयस्क बाख्रा	१.०० देखि १.५०	२.०० देखि ३.००
५	व्याउने बाख्रा	१.५० देखि २.००	३.०० देखि ४.००
६	प्रजनन बोका	२.५० देखि ३.००	५.०० देखि ६.००

२. बाख्राको खोरको नाप

क्र.सं	विवरण	नाप
१	खोरको लम्बाइ	बाख्राको संख्या अनुसार निर्धारण गर्नु पर्दछ ।
२	खोरको चौडाइ	६ देखि ८ मी बनाउन उपयुक्त हुन्छ तर १२ मी. भन्दा नबढाउने
३	जगको गइराइ	७५ से. मी.
४	टाँड मुनिको भूँको स्लोप (भूँ प्लाष्टर गर्दा सरसफाइ गर्न सजिलो हुन्छ)	३.५ देखि ५ प्रतिशत
५	भुईँको सतह वाट टाँडको उचाइ	१ देखि १ मी २५ से. मी.
६	टाँडको फल्यक वीचको ग्याप	.२५ से.मी (आधा इन्च)
७	टाँडको फल्यकको चौडाइ	४ से. मी
८	कोरिडोरको साइडको पार्टिसन तथा ढोकाको उचाइ	बाख्रा राखिने कोठामा कोठामा १मी.२५ से.मी. ८० से. मी.
९	कोठाको ढोकाको चौडाइ	८० से.मी.
१०	कोरीडोरको चौडाइ	१ मी.२० से. मी.
११	कोरीडोरको लम्बाइ	खोरको लम्बाइ अनुसार निर्धारण गर्ने
१२	टाडदेखि भेन्टिलेसनसम्मको उचाइ	१ मी.
१३	भेन्टिलेसनको चौडाइ	१ मि. २० से.मि
१४	भेन्टिलेसनको उचाइ	७० से.मि
१५	मूल ढोकाको चौडाइ	१ मि. ३० से.मि

१६	मूल ढोकाको उचाइ	१ मि. ८० से.मि
१७	बलेनी तिरको पर्खालको उचाई (टाँड देखि छतको तल्लो भाग रहनेसम्मको)	१ मि. ८० से.मि
१८	टाँड देखि धुरीसम्मको उचाइ	२ मि. ४० से.मि
१९	छतको स्लोप	३.६५ प्रतिशत
२०	खोरको बाहिरी भागबाट बलेनी सम्मको छतको लम्बाइ	६० से.मि
२१	प्रतिकोठामा बाख्राको संख्या	२५ देखि ३०
२२	प्रतिकोठामा बोकाको संख्या	१ राख्न उपयुक्त हुन्छ ।

२.३ टाट्नोको नाप

क्र.सं	विवरण	नाप
१	टाट्नोको भुईको चौडाइ	३७ से. मी.
२	टाट्नोको घाँस राख्ने भागको चौडाइ	४५ से.मी.
३	टाट्नोको क्रस भाग सम्मको उचाइ	७४ से. मी.
४	टाट्नोको क्रस भागदेखि माथिको उचाइ	७० से. मी.

२.४ दाना खुवाउने ढुँडको नाप

क्र.सं.	विवरण	नाप
१	बाख्राको किसिम : माउ बाखा /पठेग्री/ बोका	
२	प्रति बाख्राको लागि आवश्यक ठाउँ	३० देखि ४० से. मी.
३	ढुँडको चौडाइ	भित्री भागको ४० से. मी. र बाहिरी भागको ५० से. मी.
४	ढुँडको गहिराइ	११ से. मी.
५	जमिनको सतहबाट ढुँडको उचाइ	४० से. मी.

३. कुखुराको खोरको नाप

३.१ ठिक्को हावापानी भएको क्षेत्रमा कुखुरालाई आवश्यक पर्ने न्यूनतम क्षेत्रफल निम्ननुसार हुनु पर्दछ ।

क्र.सं.	कुखुराको प्रकार	उमेर	कुखुरा संख्या प्रति बर्ग मि.
१	लेयर्स	०-१८ हप्ता	८
२	लेयर्स	१९ हप्ता माथि	६
३	ब्रोइलर बृडर	०-१८ हप्ता	७
४	ब्रोइलर बृडर	१९ हप्ता माथि	४.५
५	ब्रोइलर	०-८ हप्ता	२० देखि २५

३.२ गर्मि हावापानी भएको क्षेत्रमा कुखुरालाई आवश्यक पर्ने न्यूनतम क्षेत्रफल निम्ननुसार हुनु पर्दछ ।

क्र.सं.	कुखुराको प्रकार	उमेर	कुखुरा संख्या प्रति बर्ग मि.
१	लेयर्स	०-८ हप्ता सम्म	४
२	लेयर्स	१९ हप्ता भन्दा माथि	४
३	ब्रोइलर ब्रुडर	०-१८ हप्ता सम्म	३
४	ब्रोइलर ब्रुडर	१९ हप्ता भन्दा माथि	३
५	ब्रोइलर	०-८ हप्ता सम्म	१०

३.३ कुखुरालाई दाना खानको लागि आवश्यक ठाँउ (प्रति कुखुरा) :

क्र.सं.	कुखुराको प्रकार	उमेर	लाम्चो किसिमको भाँडा लम्बाईमा	गोलो आकारको भाँडा लाम्बाईमा
१	लेयर्स	०-८ हप्ता सम्म	८ से.मि.	३ से. मि.
२	लेयर्स	१९ हप्ता भन्दा माथि	१० से.मि.	३ से. मि.
३	ब्रोइलर ब्रुडर	०-१८ हप्ता सम्म	४ से.मि.	१.३ से. मि.
४	ब्रोइलर ब्रुडर	१९ हप्ता भन्दा माथि	१२से.मि.	५ से. मि.
५	ब्रोइलर	०-८ हप्ता सम्म	१५से.मि.	६ से. मि.

३.४ पानी पिउनको लागि आवश्यक ठाँउ (प्रति कुखुरा)

क्र.सं.	कुखुराको प्रकार	उमेर	लाम्चो किसिमको भाँडा लम्बाईमा	गोलो आकारको भाँडा लाम्बाईमा
१	लेयर्स	०-१८ हप्ता सम्म	१.६ से.मि.	०.६ से. मि.
२	लेयर्स	१९ हप्ता भन्दा माथि	२ से.मि.	०.८ से. मि.
३	ब्रोइलर ब्रुडर	०-१८ हप्ता सम्म	०.८ से.मि.	०.६ से. मि.
४	ब्रोइलर ब्रुडर	१९ हप्ता भन्दा माथि	२से.मि.	१ से. मि.
५	ब्रोइलर	०-८ हप्ता सम्म	३से.मि.	१.५ से. मि.

३.५ दाना र पानीको भाँडो वीचको दुरी निम्न अनुसार हुनु पर्दछ :

लेयर्स र ब्रोइलरको लागि	४० से.मि.
ब्रोइलर ब्रुडरको लागि	६० से.मि.

३.६ कुखुराको खोरको नाप परिमाण :

कुखुराको संख्या	लम्वाई मि.	चौडाई मि.	उचाई मि.
१००	६	४.५	२
२००	९	६	२
५००	१८	७.५	२
१०००	३६	९	२
२०००	७२	१२	२
५०००	१२५	१५	२
५००० भन्दा माथि	आवश्यकता अनुसार	१५	२

(ग) ट्रेभिज निर्माणका मापदण्डहरु

१. ट्रेभिज निर्माण गर्न ठाउँको छनौट गर्दा वर्षैभरी मोटर जान सक्ने र सवैलाई पायक पर्ने तथा पानी नजम्ने हुनुपर्छ ।
२. भूईको सतह अनिवार्य रुपमा कंक्रीट ढलान गरेको हुनु पर्नेछ ।
३. ट्रेभिजको खम्बा (Pillar) कम्तिमा २ इन्च मोटो Galvanized Pipe को हुनुपर्दछ ।

४. ट्रेभिजको अगाडीको खम्बाको उचाई २ मिटर, लम्वाई ३ मिटर र पछाडीको खम्बाको उचाई १ मिटर एवं दुई समानान्तर खम्बाको चौडाई १ मिटरसम्मको हुनुपर्दछ ।

५. ट्रेभिजको अगाडी र पछाडिको खम्बाको कम्तिमा १ थप खम्बा निर्माण गर्नुपर्दछ

६. ट्रेभिजको खम्बा कम्तिमा १ फिट भुई तल गाड्नु पर्नेहुन्छ र तल्लो खम्बा भन्दा पछाडी कम्तिमा १ मिटर ढलान गरेको हुनुपर्दछ ।

(घ) फार्म दर्ताको लागि न्यूनतम मापदण्ड :

क्र सं	पशुपंक्षीको किसिम	मापदण्ड			कैफियत
		साना फार्म	मझौला फार्म	ठूला फार्म	
१	व्यवसायीक गाईभैसी फार्म	५-१०	११-२०	२१ भन्दा माथि	
२	व्यवसायीक भेडा बाखा फार्म	२०-५०	५१-१००	१०१ भन्दा माथि	
३	व्यवसायीक बंगुर फार्म	५-१०	११-१५	१६ भन्दा माथि	पाठापाठि उत्पादनको लागि
४	व्यवसायीक बंगुर फार्म	१०	४५	४५ भन्दा माथि	मासु उत्पादनको लागि
५	कुखुरा / टर्कि/कालिज/बट्टाई/	१००-५००	५०१-२०००	२००१ भन्दा माथि	
६	माछा	२ देखि ५ पोखरी	६-१० पोखरी	११ भन्दा माथि पोखरी	
७	च्याउ	३-५ च्याउ घर	६-१० च्याउ घर	११ भन्दा माथि च्याउ घर	
८	मौरी	१५-२५ घर	२६-४० घर	४१ भन्दा माथि घर	
९	तरकारी	३-५ प्लास्टिक घर	६-१० प्लास्टिक घर	११ भन्दा माथि प्लास्टिक घर	

(ङ) मासु पसल संचालनको लागि आधारभुत मापदण्ड :

१) मासु पसल नगरपालिका कार्यालयमा दर्ता गर्नुपर्नेछ ।

२) मासुका लागि परम्परागत रूपले मान्यता प्राप्त र कानूनले तोकिएका पशुहरु मात्र बध गर्न सकिनेछ ।

३) संचालक कामदारले स्वच्छ मासु उत्पादन सम्बन्धी तालिम लिएको हुनुपर्ने छ ।

४) सिफारिस गरिएका पशुपंक्षीमात्र बधस्थलमा बध गर्नुपर्नेछ ।

५) रोगी विरामी पशुपंक्षी बध गर्न पाइनेछैन । कुनै पशु वा पन्छीजन्य महामारी रोग फैलिएको अवस्थामा बध गर्नुपुर्व स्वीकृत प्राप्त चिकित्सकबाट वा अख्तियारवाला अधिकारीबाट अनिवार्य रूपमा जाँच गरेर मात्र बध गर्नुपर्नेछ ।

६) मासुपसल सँग अन्य जस्तै तरकारी, फलफुल तथा खाद्यान्न आदी सामाग्रीको विक्रि एकै ठाउँबाट गर्न पाइनेछैन ।

७) मासु पसलमा चुरोट सुर्ति लगाएत खाद्य पदार्थको सेवन नगरी बधस्थल र मासु पसलको स्वच्छता कायम राख्नु पर्नेछ ।

८) बधस्थल सफा, स्वच्छ, दुर्गन्धरहित एवं निकासको व्यवस्था सहित प्रशस्तत सफा पानीको व्यवस्था भएको हुनुपर्नेछ ।

- ९) पसलको नाम खुलेको बोर्ड/ दर्ता प्रमाण पत्र/ पान नं र दैनिक मूल्य सुचि टाँस गरेको हुनुपर्नेछ
- १०) पसलमा डिप फ्रिजको अनिवार्य व्यवस्था भएको हुनुपर्नेछ ।
- ११) खुला रूपमा मासु राखि विक्रि वितरण गर्न पाइनेछैन ।
- १२) बिक्रिस्थलको भुईँ भित्ता सवैतिर सजिलै सफा गर्न सकिने सेतो लगाई बनाइएको हुनुपर्नेछ ।
- १३) सीसा र जालीको उपयुक्त प्रयोग गरि किरा फटिङ्ग्रा आवागमनको प्रवन्ध हुनुपर्ने ।
- १४) मासु काट्ने औजारहरु स्टेनलेस स्टिलको प्रयोग गरेको हुनुपर्नेछ
- १५) मासु काट्ने अचानो सफा र नटुक्रिने हुनुपर्नेछ ।
- १६) मासु पसलमा सेतो बाहेक अन्य कुनै पनि रंगिन टायल वा इनामेल समाग्री प्रयोग गर्न पाइनेछैन ।
- १७) रोगी वा मरेका पशुको तथा सडेगलेका र दुर्गन्धित मासु बेचन पाइनेछैन ।
- १८) विभिन्न पशुको मासु सँगै राखि बेच्ने भएमा स्पष्ट छुटिनेगरि राखेको हुनुपर्नेछ ।
- १९) एण्टिबायोटिक्स, हर्मोन तथा कोर्टिको स्टेरोइड जस्ता औषधी प्रयोग गर्दा तिनको असर तोकिएको अवधिभर पशु बध गर्न पाइनेछैन ।
- २०) सकेसम्म डिजिटल तौलिने साधनको प्रयोग गर्नुपर्नेछ ।
- २१) मासु पसलमा काम गर्नेले मास्क, एप्रोन र टोपी लगाएत सुरक्षाका पोसाक लगाएको हुनुपर्नेछ ।
- २२) मासुको आकर्षण बढाउन कुनै किसिमको रंग रसायन प्रयोग गर्न नपाइने ।
- २३) मासुमा पानी छर्केको वा भिजाइएको कपडाले छोपेको हुनु हुँदैन ।
- २४) मासु पसलमा काम गर्नेले दारी, कपाल र नड काटि सफा पहिरन (एप्रोन) सहित हुनुपर्नेछ ।
- २५) व्यवस्थापक/ कामदारले कम्तिमा ६/६ महिनामा एकपटक नियमित स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
- २६) छरछिमेक र वरिपरी दुर्गन्ध हुन नहुने र उपभोक्ता बाट जनगुनासो आएको हुनुहुँदैन ।
- २७) सरोकारवाला संस्थाको आधिकारीक प्रतिनिधीले मासुपसल तथा गुणस्तर परिक्षण गर्न चाहेका बखत पुर्ण रूपले सहयोग गर्नुपर्नेछ ।
- २८) सरोकारवाला निकायको निर्देशन पालना गरेको हुनुपर्नेछ ।
- २९) बधस्थलबाट मासु पसलसम्म मासु ढुवानीको उपयुक्त व्यवस्था गरिएको हुनुपर्नेछ ।
- ३०) पशु बधस्थलबाट निस्कासन हुने मलमुत्र, हाडखोर, सिड, नंग्रा, रौं, रगत लगाएत मासुका टुक्रा आदिको उपयुक्त व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ ।
- ३१) मासुपसलमा अति आवश्यक स्टिल टेबुल र फ्रिज उपकरण वाहेक बाकस, दराज, पलड लगाउत अन्य कुनैपनि सामान राख्न पाइनेछैन ।
- ३२) पशु बधशाला तथा मासु जाँच ऐन २०५५ तथा नियमावली २०५७ को पुर्ण पालना तथा कार्यान्वयन गर्न गराउन पुर्ण सहयोग गर्नु पर्नेछ ।
- (च) डेरी पसल स्थापना तथा संचालन सम्बन्धी मापदण्ड :
- १) डेरी पसलमा सिलिड राखिएको र सिलिड धुलोमैलो नखस्ने र पानीको थोपा नतप्किने गरि बनाइएको हुनुपर्छ ।
- २) डेरी पसलमा दुधको गुणस्त परिक्षण गरेर मात्र दुधको खरिद विक्रि गरेको हुनुपर्छ । साथै दुधमा कुनै पनि अखाद्य पदार्थ मिसावट गर्नुहुँदैन ।
- ३) भित्ता पक्का खालको र भित्ताको भित्रि भागमा ६ फिट उचाईसम्म सेतो रङको टायल लगाई त्यस भन्दा माथि सेतो रङ

लगाएको हुनुपर्छ ।

४) बिक्रि कक्षको भुई नचिप्लिने, पानी नजम्ने र नसोस्ने किसिमले ढलान गरेको र टायल वा मार्बल लगाई सजिलै सफा गर्न सकिने हुनुपर्छ ।

५) डेरी पसल तथा आसपासको क्षेत्र सफा र आकर्षक देखिनको साथै फोहर व्यवस्थापनको प्रवन्ध भएको हुनुपर्छ ।

६) डेरी पसलमा प्रयोग गरिने औजार तथा उपकरणहरू खिया नलाग्ने तथा स्टेनलेस स्टिलबाट बनेको हुनुपर्छ ।

७) डेरी पसलामा काम गर्ने व्यक्तिले एप्रोन, गमबुट, मास्क, टोपी र ग्लोभ्स लगाएको हुनुपर्छ ।

८) डेरी पसलमा झिंगा तथा अवान्छित जिवजन्तु पस्न नसक्ने गरि जाली वा ढोकाको व्यवस्था भएको हुनुपर्छ ।

९) डेरी पसलमा डिप फ्रिज वा चिलिड भ्याटको व्यवस्था भएको हुनुपर्छ ।

(छ) एग्रोभेट स्थापना तथा संचालन सम्बन्धी मापदण्ड :

१) औषधी व्यवस्था विभागबाट आधिकारीक प्रमाणपत्र प्राप्त गरेको हुनुपर्छ । औषधी व्यवस्था विभागबाट आधिकारीक प्रमाणपत्र प्राप्त नगरि संचालन भएका एग्रोभेट स्वत अवैधानिक ठहर्नेछन ।

२) विषादी सम्बन्धी तालिम लिएको हुनुपर्छ

३) वीउविजन सम्बन्धी तालिम लिएको हुनु पर्छ ।

३) अनाधिकृत अर्थात नियमानुसार दर्ता नभएको औषधीको कारोवार गरेको हुनुहुँदैन ।

४) जैविक औषधी भण्डारणको लागि रेफ्रिजेरेटर भएको हुनुपर्नेछ साथै बत्ति गएको समयमा बैकल्पिक उर्जाको व्यवस्थापन गरेको हुनुपर्नेछ

३. अनुगमन तथा प्रतिवेदन : नगरपालिकाबाट सञ्चालन हुने कार्यक्रम माथि उल्लेखित मापदण्ड अनुसार भए नभएको अध्ययनको लागि सम्बन्धीत शाखा तथा अनुगमन समितिले नियमित अनुगमन गरी प्रतिवेदन गर्न सक्नेछ ।

४. संसोधन : यस मापदण्डलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न नगर कार्यपालिकाले आवश्यकता अनुसार संसोधन गर्न सक्नेछ ।

५. बचाउ तथा खारेजी : यस मापदण्डमा व्यवस्था भएका कुराहरु प्रचलित संघिय कानून, प्रदेश कानूनसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म स्वतः अमान्य हुनेछ ।

आज्ञाले,

नाम: गणेश कुमार खड्का

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत